

Kerti gépek a művelődési házban

Tanfolyamot szerveznek Újszegeden

Föl-fölmerül a kérdés: van-e keresnivalója művelődési házban egy talajművelő gépnek? Egy forgókapának például, amit rotátor néven hozott forgalomba a kereskedelem, és meg is maradt annak? Ahol otthonra találhat a zene, az ének, az irodalom, a színjátszás, ahol kiállításokat szoktak tartani képekből és szobrokból, ahová bejárhatnak az emberek előadást hallgatni evlági és jövőbeli dolgairól, ott egy olajos szutykos gép minden illúziót képes széjjelverni.

Akik elutasítják, kész receptekkel dolgozhatnak, akik viszont védeni akarják az ötletet, a békés egymás mellett éleést hirdetik a népművelés régi és új lehetőségei között. Azt mondják, ha kiállítást lehet rendezni a kertészek legszebb gyümölcsöiből, virágaiból és zöldségeiből, akkor ne legyünk finnyások később se, és engedjük be azt is, amivel a zöldség, a gyümölcs és a virág megtermelhető. Ha végre kaphatók némely kisgépek is a hatalmas traktorok, kombájnok és más óriások mellett, akkor tanítsuk meg ezeket kezelőkre is a használókat, ahogy megtanítottuk a traktorosokat és a kombájnosokat is. Itt megint elakadhat a vita, mert sokan azt mond-

ják, józan ész kell ide csak, semmi más. Valaki beleönti a benzint a forgókapá tartályába, megpöcöglet egy gombot, berántja a motort, megint pöcöglet valamit, és a szerkezet olyan szépen dolgozik, ahogy a gazdája akarja. Ahogy fölösleges lenne a motorcsónakosokat tanfolyamra hívni, a géppel dolgozó kertészeket is fölösleges.

Lám, széken ülve hetvenhét érvet elő lehet sorakoztatni arra, hogy ne kelljen semmit csinálni. Az egyik kertész azt mondja Újszegeden, nem is engedné, hogy valaki hozzányúljon az ő gépéhez. Zsírozni? Ola-
jozni? Biztosan jó lenne, de ha egyszer a szerelő hozzányúl valamire, soha nem lesz olyan, mint volt. Elviszi az autóját is a javítóba, és utána igazgathatja hetekig, mert valahol mindig kiderül, hogy a munka tisztességes befejezésére ritkán van idő, vagy a szándék is hiányzik. A gépészeti szakember viszont azt mondja, hiába csinálták meg a finom szerkezeteket, hamar tönkremennek, ha nem ápolják őket. Szerintük az lenne a legjobb, ha a használó ismerné mindet, és maga tudná ápolni. Ha csak a kenés módját tanulná meg, évekkal tovább dolgozhatna gépével.

Az újszegedi művelődési ház most szervezi a géppel dolgozó kertészek téli tanfolyamát. Hozzáértő gépészmérnök közreműködésével minden olyan gépet szeretne bemutatni egészben és szétszedve, ami egyáltalán előfordulhat a kertekben, és kapni is lehet. Arra is gondoltak a szervezők, hogy a tanfolyam résztvevői bátorságot kapjanak néhány kiegészítő szerkezet elcsinálására vagy csináltatására. Kapható például a japán permetező, öröm vele dolgozni, de nem mindig. Annyira jól teríti a vegyszert, hogy néha elővenni se szabad. Vegyük azt a példát, hogy egymás mellett áll két barackfa. Az egyik már érik az őszibarack, a másikra még nagyon kellene a permet. Ide bizony finoman szóró szerkezet kell, különben azt is éri a méreg, amelyiket holnap-holnapután már szedni kéne. Elővehetnénk a pumpáló permetezőt, de éppen azért készült a motoros, hogy pumpálni ne kelljen. Külön téma lesz a tanfolyamon, aki kíváncsi rá, menjen el.

A kertbarátkör foglalkozásait akarják kiegészíteni gépészeti ismeretek gyakorlati terjesztésével, várják az érdeklődők jelentkezését.

H. D.

Pozitív családtervezés

A Német Demokratikus Köztársaság és hazánk andrológus orvosai találkozottak nemrégiben Berlinben, ahol háromnapos nemzetközi tanácskozást rendeztek a Magyar Kultúra Házában. Hetvenöt tudományos előadás hangzott el, ebből a magyarok tizenhatot, a szeptemberi kutatók hármát tartottak.

Az andrológia a férfiak termékenyítő képességével foglalkozó orvosi szakterület. Ezért is volt ennek a szimpóziumnak számos nőgyógyász résztvevője is. A demográfiai helyzetre az NDK-ban és Magyarországon egyaránt a születések számának csökkenése a jellemző az utóbbi időben. Hogy ez a tendencia megváltozzék mindkét országnak érdeke, s hogy megváltozhassék, abban igen nagy szerepe van az andrológiai kutatásnak. A konferencián megállapították, hogy úgynevezett reprodukciós klinikák létrehozására volna szükség. Ezekben foglalkozni lehetne a pozitív családtervezéssel és mód nyílna a meddő házasságban élők

együttes kivizsgálására is. Megjegyzendő, hogy a szeptemberi nőgyógyászati klinikán működő andrológiai rendelő is igen jól illeszkedik ebbe a korszerű koncepcióba. A szeptemberi kutatók közül dr. Scultety Sándor, az andrológiai állomány vezetője, a szeptemberi kutatók közül dr. Szarvas Ferenc az újfajta gyógyszer mellékhatásairól, dr. Szöllősi János pedig a klinikai andrológiai kutatásairól tartott nagyszerű előadást.

Kitüntetés

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa Makoldi Mihályné Kossuth-díjasnak, a Magyar Nők Országos Tanácsa alelnökének több évtizedes eredményes munkássága és közéleti tevékenysége elismeréséül a Szocialista Magyarországi Érdemrend kitüntetését adományozta.

A kitüntetés Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke adta át. Jelen volt Duschek Lajosné, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke. (MTI)

Vízkezelők nitrátalanítása

A vízkezelők nitrátalanítására alkalmas új eljárásokat vitattak meg szerdán a Magyar Hidrológiai Társaság országos ankétján Budapesten. Egy közelmúltban végzett felmérés szerint az utóbbi időben nőtt a hazai, felszín alatti vizek nitrátos szennyeződése. Ebben erősen közrejátszott a nem megfelelő személtárolás, a mezőgazdasági vegyszerek, valamint a háztartások megnövekedett mennyiségű szennyvizének szivárgása. A mostani tanácskozás első ízben ismertettek olyan eljárásokat, amelyek nem a nitrátos szennyeződés megelőzését, hanem a már kialakult szennyezés technológiai úton történő csökkentését, esetleg megszüntetését teszik lehetővé.

Kiállítási napló

Festő-poéták képeimlékei

Az utóbbi napokban több érdeklődést keltő látogatást tettünk Újszegeden. Ezek közül kettőtől szöveg, melyeknek alkotói más-más természeti és társadalmi körülmények között éltek és munkálkodtak, de képi emlékeik — ha nem is azonos arculatúak — érzelmi skálájukat illetően sok rokon vonást, elsősorban lírai attitűdöt tükröznek, mely festőpoétákká avatják őket.

Elsőül Károlyi Lajos (1877—1927) szegedi festő emlékkiállítását említem, mely a November 7. Művelődési Otthonban került bemutatásra. A múzeum törzsanyagából összeválogatott, mintegy harminc Károlyi-kép megtekintésekor azt tapasztalhatjuk, hogy Tiszaparti városunk festő-költőjének alkotásaiban nincs olyasfajta dráma és szenvedély, mint Tornyai és Koszta egykori szegényparaszti témájú vásznain. A nagybányai indítású Károlyi Lajos táj- és emberábrázolásaira a halk, nemes formái hang, a tartózkodóan patinás, ezüstös színek, a tartalmat hordozó bensőség a jellemző. Az alföldi mesterek közül a szintén gyengéd érzésű Endre Bélával rokonítható. Károlyi tolszójánus, majd szocialistává alakuló eszméiségét híven sugározzák szárazra menő önarcképei, melyekről sápadt arcú, szakállas férfi

tekint ránk. De nemcsak a lélekelemző önarcképek, hanem a tavasszal rügyező gyümölcsösök, a légyborulatú őszi délutánok és a megejtően emberi portrék festője is volt Károlyi Lajos. Szépségkeresésének legbűbb kifejezői lettek azok a virágcsendeletek, melyeken néhány szál rózsát elbűnünk tárva számtalanszor megfestett. Megbecsülendő művészetének méltó emléket állított haláláig hú barátja, Juhász Gyula, akinek a festőhöz írt egyik költeményéből (1924) az alábbi kezdő sorok így hangzanak: „Az életünk rövid, de a művészet / Örökebb, mint a földet és eget, / Mi elmegyünk, de a jövő ködébe / Lelkünk világa fényeket vetett...”

Míg Károlyi Újszegedi lombhullató parkjait kereste fel, hogy a fájdalommal szép őszök aranyláng hangulatát megörökítse, addig a nálánál jóval fiatalabb Halápy János (1893—1960), a tőle távol eső Dunántúlon működve, a Balaton tájszépségeit festette. A huszonhárom éve elhunyt, nevéssé vált művész mostani emlékkiállítását a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában rendezték meg. Szeged régi művészeti kedvelőit előtt nem ismeretlenek Halápy derűt árasztó pannó tájai, melyek legtöbbször a „magyar tenger” fényben úszó látványvarázsát keltik fel. Ugyanis itteni első bemutatására 1961-ben került sor, mely nagy sikert aratott. Jelenleg annnyival is inkább kedvezőbb a lehetőségünk, mert Károlyi La-

jos és Halápy János emlékkiállításait megtekintve számunkra, sük fődön élő emberekre feleltébb vonatkoztatást gyakorol az, ha egy-egy tárlat anyagában a két nagy tájegység, az Alföld és a Dunántúl merőben más profilú földrajzi motívumainak különbözőségeit kapjuk.

A Párizsba többször elutazó Halápy Jánosra a francia impresszionisták jóllehet, hatással voltak, de a — képtár felső szintjén elhelyezett — válogatott műveit azt tanúsítják, hogy a fény és a levegő alakító erejének, a plein air mindent feloldó festői hatásának kutatása közben fejlesztette ki sajátos szinkultúrát. Tájképeiben és pompás virágcsokraiban az élet szeretet, az ember és a természet harmonikus egységé válnak felülül. Meleg képeiben, tompa vörösekben, lágyan egymásba omló tónusaiban benne van önnön művészi énye, s benne rezeg a balatoni táj eget-víz-földet összekötő elbűvölő látványa. Piktúrájának lényegi vonatkozásai túlmutatnak a témául választott táji jelenségek felületi szépségein, mert azok mindig telítettek a humánumból fakadó érzelmi tartalommal. Ma már a szaktudomány egyértelműen sorolja őt Csók, Vaszary és Egyri vonalához köthető magyar mesterek közé, akinek egyik remek képe ott díszlik a Nemzeti Galéria mostanság megnyílt XX. századi festészet és szobrászat című reprezentatív állandó kiállításán.

Szelesi Zoltán

Riki-Tiki-Tévi

Színes, szinkronizált szöveg — indiai film. Rudyard Kipling azonos című elbeszélése nyomán írta: Alekszandr Zgurigyi és Nani Kladiasvili. Fényképezte: V. Ponejko és V. Pusztovarov. Zene: Alfred Snyitke. Rendezte: Alekszandr Zgurigyi. Főbb szereplők: Igor Alekszejev, Margarita Tyehero-va, Alekszej Batalov, Sándor Visnu.

Ki ne emlékezne Riki-Tiki-Tévi-re, gyermekkorunk egzotikumának egyik legfőbb alakjára. A dzsungel könyve rettenthetetlen, kígyóölő monguzára? Kipling állatfigurái immáron klasszikusok, s emberivé varázsolt arcukatok túl talán az a legvonzóbb bennük, hogy valami fojtott, dzsungelpárába burkolt, egyszerűre felelmetes és igazán atmoszférában léteznek, ami már-már buján érzelmi hangulatokat, révületeket, rémületeket és ellágyulásokat takar. Olyan ez a világ, akár egy filmsztárszomborba távoli, érdeklés, elérhetetlen és mégis közeli, izzón érzelmi szépsége.

Egészen természetes, hogy filmvászonra kívánczolnak Riki-Tiki-Tévi története is, hiszen a mesék vizualitása mindenkoron roppant csábító. A baj jelen esetben mindössze annyi, hogy Kipling elbeszélése bizony elég vékonyka dramaturgiai szállal rendelkezik egy mássfél órási játékfilmmel — legalábbis erősen ezt a látszatot sugallta Alekszandr Zgurigyi filmje. Pedig minden „kellék” adott volt: eredeti indiai helyszín, igazán Teddys Teddy, úgy is, mint angol kisfiú, benszülöttek, dzsungel, a család és háza, satöbbi. A gondok a történet adaptációs értelmezése körül kez-

dődtek: kevésnek ítélték az eredeti históriát, az alkotók hozzákonstruáltak egy meg lehetőséggel vitatható, bár ügyesnek tűnő többletelőzményt, nevezetesen Teddy homályos eredetű lábbelnyúlását, miután a megáradt folyóból kiment a már elő-
re imádott monguz. Mind-
ebből következően az írásmű „kobra-kópontúsága” valahová ellilán a dzsungelbe, fürdőző elefántok, rikácsoló majmok és sötétzöld növénytenger közé. „A kecske is, a kaposzta is” elve stílusosan „emberhős is, állathős is”-alapon alkalmaztatik, s így igen meglehetősen féldalalal lesz bizony a filmes Riki-Tiki-Tévi, mert az erőteljes művi beavatkozás dramaturgiai egyensúlyt bilitent, a könyvbéli millió természetes sugárszívítástát tömpítja, a lényegét — Kipling állatbarátságát — pedig „ziccerként” tulajdonképpen kihagyja. (Olyan volt az egész, mint amikor a csatár lövéshez jut ugyan, lö is, de az valahol a stadion zászlórúdjának környékén talál célba.)

A monguz mindazonáltal igazi monguz volt, valami keveset beszélt is, akár csak Nag és Nagaina, a vad kobraházaspár, sőt megjelent Darzi is, a szabófülemüle, igaz, jelentéktelen epizodistaként. Viszont hiányoztak jelentékeny epizodszereplők. Mindenekelőtt kedvencem, Csucsundra, a pénzmapatkány, ez a tündéri kis fickó, aki mindig csak a falak mentén jár, és sohasem mert ki-menni a szoba közepére, de fontos információkkal segíti Rikit a harcban. Helyet-
viszont láthatunk (teljesen funkciótlanul) egy indiai kisfiút Teddy barátja-

ként, egy benszülöttet a család barátjaként, továbbá barátságatlanul hozzádalmás és szentimentális részleteket a járóképeségét elvesztett kisfiú tragédiájáról, aki nem labdázhat a többiekkel. (Hogyan kommentálta volna vajon mindezt Csucsundra?) Igaz, végül, a kobra elpusztításával párhuzamosan ez a probléma is megoldódik. Rádásul a monguz és a kobra küzdelmének percei kifejezetten izgalmasnak számítottak, a kiplingi leírás látványban hűen visszaadónak, némely könyvbéli dialógus „egy az egyben” hangzott el, és ugyancsak szimmetál a végkifejlet „körítése” is. Hát... De Csucsundra ezzel együtt nagyon hiányzott.

Domonkos László

Látom, hogy...

...piros pettyes mindkét tenyerem. A bal kezem mutatoujjának tövén egy hatos, a kisujjamon egymás fölött két kettes, a jobb kezem hüvelykujján hármas, a tenyerm közepén két ötös. Semmi kétség, a bűnös az az öt dobókocka, amit éppen az előbb vásároltam.

Ha távolabb élő barátainknál vendégskedünk, az idő jórésze valamilyen társasjátékkal telik. Most a különböző kártyajátékok után megtanultuk a kockapóker-t is. Régi, egyszerű játék ez, csak nekünk volt új és érdekes.

Hazatérésünk után az egyik első utam a játékboltba vezetett, hogy a játékhöz legyennek már saját kellékeink is. Hiába kerestem a hagyományos, filléres fakockákat, de kaptam műanyagból teljes készle-

tet, pohárral, a kockapóker szakszerű (és érthetetlen) leírásával.

Még örültem is a Politechnikai Ipari Szövetkezet tetszetős, legmobbolyított sarkú, formatervezett kockáinak. A mellékelt nyomtatvány pedig biztatott, hogy jól vásároltam, mert ez a termék langyos, szap-
panos vízben még mosható is, a kockák kevésbé törékenyek, anyaguk ütészálló polisztirol natúr (sic!) plusz piros mesterkeverék. No, ez a mesterkeverék hozott engem bajba! Itt állók most, a tenyerm pettyes, a kocka meg egyszínű. Vannak ugyan rajta apró pettydomborítások, de bábolnai japán csirkeszexáló legyen a talpán aki újbe-
gyével kitapogatja, hogy valójában hanyat is mutat a kocka.

— bi —

Hallássérültek megyei küldöttgyűlése

Hódmezővásárhelyen tartották meg a Csongrád megyében élő hallássérültek idei küldöttgyűlését, amelyen Csuri Imre megyei titkár számolt be a szervezet életéről. Elmondta, elismerést vívott ki nem csupán a megyében, hanem az ország más, hasonló csoportjai körében is, hogy jó kapcsolat alakult ki a Csongrád megyében működő kórházakkal, elsősorban a fül-orr-gégész főorvosokkal. A szegedi OMKER szaküzlettel kötött együttműködési megállapo-

dásuk eredményeként megoldódott a hallókészülékek és az alkatrészek gyors cseréje. Csuri Imre köszönetet mondott mindazoknak, akik titkári funkciójában segítettek, majd bejelentette lemondását. Illesfalvi Béla, a Hallássérültek Országos Szövetségének főtájkára köszönetet fejezte ki a két évtizeden át munkálkodó és most leköszönő megyei titkárnak, majd a küldöttgyűlés a megyei vezetőségbe és annak titkárává választotta Vida Lászlót, az eddigi szervező titkár.